

Юрій Валерійович БІЛОУСОВ,
кандидат юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу
міжнародного приватного права і порівняльного правознавства
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України (м. Київ),
labor@univer.km.ua

УДК 347.91/.95 (477)

СТРАТЕГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Проаналізовано тенденції розвитку сучасного цивільного процесуального законодавства України після прийняття Цивільного процесуального кодексу 2004 року. Поряд із констатацією недостатньої системності та послідовності в модернізації процесуального законодавства в посткодифікаційний період визначаються окремі стратегічні напрями модернізації процесуального законодавства України у контексті інтеграції до європейського правового простору. Наголошено на значенні рішень Європейського суду з прав людини для вдосконалення національного цивільного процесуального законодавства. Серед основних інститутів цивільного процесуального права, які можуть зазнавати впливу джерел європейського цивільного процесуального права, названо спрощені форми вирішення справ, у тому числі наказне провадження, впровадження альтернативних способів розгляду та вирішення цивільних справ, виконання судових рішень.

Ключові слова: цивільний процес, процесуальне законодавство, євроінтеграція, європейське право.

З часу проведення останньої кодифікації цивільного процесуального законодавства, внаслідок якої було прийнято 18 березня 2004 року Цивільний процесуальний кодекс України як основний акт цивільного процесуального законодавства, пройшло чимало часу, що дозволяє підбити певні підсумки ефективності правового регулювання процесуального порядку розгляду та вирішення справ цивільної юрисдикції, за допомогою якої досягається мета цивільного судочинства — поновлення порушеного, оспореного або невизнаного права чи охоронюваного законом інтересу. За цей час до тексту ЦПК України було внесено зміни понад 50-ма законами України, окремі норми було визнано такими, що не відповідають Конституції України (неконституційними) (рішення Конституційного Суду України № 19-рп/2010 від 9 вересня 2010 р.), Конституційним Судом України було окремо підтверджено відповідність низки приписів цивільного процесуального законодавства Конституції України (рішення Конституційного Суду України № 8-рп/2008 від 22 квітня 2004 р., № 16-рп/2011 від 8 грудня 2011 р., № 17-рп/2011 від 13 грудня 2011 р. та ін.), щодо низки положень було офіційне тлумачення, яке в окремих випадках потягло зміни у правовому регулюванні цивільних процесуальних відносин (№ 3-рп/2010 від 27 січня 2010 р., № 12-рп/2010 від 28 квітня 2010 р., № 18-рп/2010 від 8 липня 2010 р., № 4-рп/2011 від 31 травня 2011 р., № 13-рп/2011 від 2 листопада 2011 р., № 4-рп/2014 від 22 квітня 2014 р. та ін.). Таку ситуацію не можна оцінювати однозначно, адже, з однієї сторони, окремі положення можуть підтвердити намагання узгодити положення цивільного процесуального законодавства з іншими актами чинного законодавства, вдосконалити процесуальну форму розгляду та вирішення цивільних справ, посилити принцип оперативності у цивільному процесі, з іншої — низку змін можна трактувати як наслідок непослідовності, результатом необов'язкового чи непродуманого «втручання» в текст цивільного процесуального законодавства.

У зв'язку з цим, об'єктивно виникає потреба визначитися у відповідності змісту процесуального законодавства реаліям судочинства, моніторингу потреби проведення нової систематизації цивільного процесуального законодавства шляхом істотної ревізії або прийняття нової редакції ЦПК України. Додаткової актуальності проблематиці додає потреба приведення національного законодавства відповідно до європейських стандартів та положень Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами. Тією чи іншою мірою проблематика модернізації цивільного процесуального законодавства розкривається у роботах провідних українських учених: С. С. Бичкової, В. І. Бобрика, М. В. Вербіцької, О. М. Ганкевич, О. О. Грабовської, К. В. Гусарова, О. С. Захарової, О. О. Кармази, С. О. Короеда, В. М. Кравчука, В. А. Кройтора, Р. М. Мінченко, Р. С. Нікітенка, М. О. Німак, С. О. Погрібного, Ю. Д. Притики, Г. О. Світличної, В. І. Тертишнікова, Г. П. Тимченка, О. І. Угриновської, І. В. Удальцової, Є. І. Фурси, С. Я. Фурси, А. В. Шабаліна,

М. М. Ясинка та ін. Щодо врахування тенденцій розвитку європейського процесуального права окремо слід виділити дослідження І. О. Ізарової та В. В. Комарова. Наявні напрацювання вже зараз потребують узагальнення, систематизації наукових висновків та вивчення на предмет придатності до використання у процесі підвищення ефективності правового регулювання цивільних процесуальних відносин та визначення основних детермінантів перспективного розвитку цивільного судочинства.

Прийняття Цивільного процесуального кодексу України стало складовою новітньої кодифікації процесуального законодавства, яка, на жаль, не може завершитись до цих пір (враховуючи те, що досі не прийнято нової редакції Господарського процесуального кодексу України, який є невід'ємною складовою актів процесуального законодавства приватної юрисдикції). Новітня кодифікація лише в часі співпала із загальноєвропейськими процесами оновлення процесуального законодавства, однак неодмінно повинна була увібрати найкращий досвід, стати результатом ретельного аналізу переваг та недоліків, перемог і поразок європейського процесуального законодавства та цивільних процесуальних систем зарубіжних країн, дозволити втілити основні ідеї та концепції, вирішити нагальні проблеми ефективної процесуальної форми цивільного судочинства чи спробувати їх подолати.

Так склалося, що саме через декілька місяців після прийняття нового Цивільного процесуального кодексу України Комітетом міністрів Ради Європи було прийнято рекомендації щодо вдосконалення національних засобів правового захисту [1], саме у цей час почали активно обговорюватися результати роботи Комісії Марселя Сторма (*Marcel Storme*) щодо уніфікації цивільного процесуального права в Європі [2], а Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (УНІДРУА, UNIDROIT) підготував Принципи та правила транскордонного цивільного процесу (*Principles and Rules of Transnational Civil Procedure* [3]).

Враховуючи процеси самоідентифікації національних процесуальних систем, особливо в постсоціалістичних країнах перехідної економіки [4; 5], взаємопроникнення та запозичення, природні процеси зближення, уніфікації сучасних правових систем в епоху глобалізації [6; 7; 8], у тому числі у сфері цивільного судочинства [9; 10; 11], виникають питання про стан, проблеми та тенденції розвитку українського цивільного процесуального законодавства.

Неодноразово на різноманітних рівнях вказується на те, що Україна постійно перебуває серед лідерів при зверненні до Європейського суду з прав людини. Наразі на розгляді в суді перебуває понад 10 тисяч скарг проти України, що становить більше 7 % від загальної кількості поданих скарг. Це вкотре підтверджує, що недоліки національних систем мають безпосередній вплив на навантаження на Європейський суд з прав людини, що неодмінно може вплинути на якість та ефективність його діяльності. Тому ефективні національні засоби правового захисту, а також детальний розгляд справи на національному рівні дозволяють полегшити розгляд справи Євросудом.

Основним і найголовнішим положенням, самоусвідомленням розвитку законодавства про цивільне судочинство та українського законодавства в цілому полягає в тому, що саме національне законодавство повинно забезпечувати необхідний та достатній рівень правового захисту, який не потребуватиме звернення до міжнародних інституцій і застосування актів міжнародного та оцінки національного законодавства правозастосовними органами міжнародної юрисдикції.

Тому Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод, будучи невід'ємним складником національного правопорядку держави, повинна мати належне національне правозастосування. Саме на це спрямовані положення ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», відповідно до якого суди повинні застосовувати Конвенцію та практику Європейського Суду як джерела права (до речі, щодо інших джерел права таке нормативне закріплення відсутнє). Відтак механізм контролю, передбачений Конвенцією, має субсидіарний (додатковий) характер, який повинен застосовуватися у виняткових випадках. Звичайно, при цьому в національній правовій системі повинні бути встановлені певні обмеження щодо його використання.

У зв'язку з цим, надзвичайно важливим є положення про національний суверенітет держави у визначенні засобів правового захисту, які в цілому повинні відповідати положенням євростандартів, а також забезпечувати належні гарантії захисту конвенційних прав та свобод. Держави-члени самостійно вирішують, яка система є найпридатнішою для забезпечення необхідного захисту з урахуванням конституційних традицій і конкретних обставин. Водночас справи, за якими виносяться рішення як «пілотні» чи «аналогічні», повинні бути, використовуючи футбольну термінологію, відповідно суворими попередженнями, сигналами для держави щодо виявлення певних структурних та загальних недоліків, наявності системних чи масових порушень конвенційних прав. У зв'язку з цим, держава повинна, на наш погляд, постійно моніторити (відстежувати) якісні та кількісні показники звернення до Європейського суду з прав людини й діяти упереджаючи винесення таких рішень чи потрапляння до його провадження однотипних справ.

Для забезпечення того, щоб Конвенція стала невід'ємною частиною національного правопорядку, необхідним є не лише формальне закріплення цього положення, але й належне оприлюднення та розповсюдження прецедентної практики Суду, що включає в себе переклад державною мовою, підготовку суддів та інших державних чиновників. А це, у свою чергу, відповідає Рекомендаціям Комітету міністрів Рес (2002) 13 щодо опублікування та розповсюдження тексту Європейської конвенції з прав людини та Європейського суду з прав людини в державах-членах від 18 грудня 2002 р., а також Рес (2004) 4 про роль Європейської конвенції з прав людини в університетській освіті та професійній підготовці від 12 травня 2004 р.

Одним із найбільш проблемних аспектів сучасного цивільного процесуального законодавства, на який звертає увагу Європейський суд з прав людини, є оперативність процесу або, використовуючи мову

Євроконвенції, «розгляд справи упродовж розумного строку» (ч. 1 ст. 6). Одними із найбільш згадуваних у цьому контексті є рішення у справах *Світлана Науменко проти України* від 9 листопада 2004 р., *Странніков проти України* від 3 травня 2005 р., *Павлюлинець проти України* від 8 вересня 2005 р., *Лещенко і Толюпа проти України* від 8 листопада 2005 р., *Смирнова проти України* від 8 листопада 2005 р., *Антоненков та інші проти України* від 22 листопада 2005 р. та багато-багато інших¹. До цієї проблематики останнім часом прикута увага юридичної наукової громадськості [12; 13; 14].

Причини для затягування процесу найрізноманітніші й можуть виникати як з об'єктивних чи суб'єктивних причин, вини сторін чи самого суду (затягування цивільного процесу як форма зловживання цивільними процесуальними правами, невиправдані перенесення судових засідань з найрізноманітніших причин, відправлення справи на новий розгляд, відсутність належної реакції суду щодо неявки в судові засідання учасників процесу, зокрема невикористання повноважень щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду та ін.). Як справедливо зазначив Верховний Суд України, відповідальність держави за затягування провадження у справі, як правило, настає в разі нерегулярного призначення судових засідань, призначення судових засідань з великими інтервалами, затягування при переданні або пересиланні справи з одного суду в інший, невжиття судом заходів для дисциплінування сторін у справі, свідків, експертів, повторного направлення справи на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд [16].

Реформою цивільного процесуального законодавству не дано належної оцінки всім проблемам, які створюють перешкоди своєчасному розгляду та вирішенню цивільних справ, адже зменшення тривалості цивільних процесуальних та службових строків не може обов'язково призвести до підвищення ефективності судочинства. У зв'язку з тим, що не зникли чинники, які призводять до великих перерв у судових засіданнях (у тому числі через навантаження суддів), нововведення можуть створити додаткові труднощі для заінтересованих осіб щодо здійснення права на апеляційне чи касаційне оскарження судових рішень, а встановлення процесуальних фільтрів у вигляді одноосібного вирішення питань про відкриття апеляційного та касаційного провадження безпосередньо впливає на реалізацію конституційних положень щодо права на апеляційне та касаційне оскарження.

На наш погляд, буквально застосування критеріїв, які використовуються для визначення розумності строку розгляду справи (складність справи, поведінка заявника, поведінка органів державної влади (насамперед суду), важливість справи для заявника), напрацьовані Судом у багатьох рішеннях (наприклад, *Acquaviva v. France*, *Vernillo v. France*, *Pelissier and Sassi v. France*, *Kudla v. Poland*, *Frydlender*

¹ У цих рішеннях оскаржувалась тривалість розгляду, яка перевищувала п'ять, а то й десять років. Наприклад, у справі *Лещенко і Толюпа проти України* розгляд справи про відшкодування шкоди, який розпочався у листопаді 1993 року, завершився винесенням ухвали Верховним Судом України 4 грудня 2003 р. Внаслідок цього загальна тривалість провадження перевищила 10 років [15].

v. France, Capuano v. Italy, Kalashnikov v. Russia, Wierciszewska v. Poland), повинно визначатися із урахуванням завдань цивільного судочинства та основних положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Так, відповідно до ст. 1 ЦПК України завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Тобто своєчасність розгляду справи в жодному разі не повинна бути самоціллю, адже є, по-перше, одним із чинників виконання цивільного судочинства, по-друге, засобом досягнення мети — захисту від посягання. У ст. 6 Євроконвенції робиться акцент на таких положеннях, як «справедливий та публічний розгляд», «розумний строк розгляду», «незалежність і безсторонність суду», «вирішення спору щодо спору», при цьому не визначаються переваги того чи іншого положення. Відтак вимоги щодо організації та здійснення судочинства характеризують процесуальну сторону права на справедливий суд, що в жодному разі не повинно применшувати його матеріально-правову складову, а саме вирішення справи, встановлення дійсних прав та обов'язків сторін, захист суб'єктивного права чи законного інтересу. Тому встановлення дійсних обставин справи та захист порушеного, оспореного або невизнаного права чи інтересу не повинні стати заручником вимоги про швидкість розгляду цивільної справи (що наразі пропонується чинним цивільним процесуальним законодавством, а особливо змінами, що мали місце у 2010 році).

Попри все, що сказано вище, держава повинна бути відповідальною за додержання національними судами розумних строків розгляду справ, оскільки має можливості щодо створення умов для реалізації всіх складових права на справедливий суд (передбачено ст. 6 Євроконвенції). Мова йде про національні гарантії права на звернення до суду та ефективний захист порушеного, оспореного або невизнаного права національними органами, вжиття заходів до вирішення скарг по суті та належного відшкодування за будь-яке виявлене порушення.

О. Банчук у цьому справедливо акцентує увагу на важливості діяльності з повного укомплектування суддівського корпусу та фінансування всіх потреб судової влади, встановлення бюджетного фінансування витрат держави на відшкодування шкоди особам внаслідок бездіяльності суду, зокрема, яка призвела до порушення розумних строків розгляду справи, дозволить особам отримувати реальне відшкодування понесених витрат [17].

Європейським судом з прав людини неодноразово наголошується на необхідності запровадження національного механізму компенсації за надмірну тривалість судового провадження. При цьому наводиться аргументів рішення у справі *Кудла проти Польщі*, в якій акцентується увага на наявності ефективного національного засобу правового захисту. Способами забезпечення розумної тривалості провадження наводяться такі засоби, як встановлення максимальної тривалості, у тому числі для кожної стадії судового провадження, можливості клопотання про прискорення провадження та ін.

Попри констатовану загальну вживаність форми відшкодування за порушення розумного строку провадження у вигляді грошової компенсації, у практиці Європейського суду з прав людини є приклади відмови від майнової сатисфакції, визнаючи достатнім встановлення факту порушення конвенційного права. В Україні наразі повністю відсутнє законодавство щодо компенсації за порушення права на справедливий суд у розумний строк, хоча в Російській Федерації, яка є лідером за кількістю звернень до Європейського суду з прав людини, такий закон існує більше двох років [18; 19] і вже сформована певна практика його застосування [20].

Особлива увага звертається на те, що державам-учасницям Євроконвенції доцільно залучати експертів, національні інституції з підтримки та захисту прав людини, неурядові організації для оцінки ефективності існуючих національних засобів правового захисту в окремих сферах задля того, щоб запропонувати способи їхнього вдосконалення, постійного контролю за підготовкою законопроектів, пов'язаних з конвенційними правами та свободами. Рада Європи також підтверджує готовність допомогти будь-якій державі у формуванні національного правопорядку згідно з європейськими стандартами. Така допомога може відбуватись у формі звітів про результати вивчення наявних національних засобів захисту, підготовлених експертами-консультантами з метою підвищення ефективності цих засобів.

Проблема вдосконалення національних заходів правового захисту неодмінно пов'язана з їхньою ефективністю [21; 22], що повинно враховуватись при вдосконаленні національного процесуального законодавства, забезпеченні справедливого судового розгляду шляхом розподілу відповідальності за нього між судом та сторонами, апроксимації процесуальних форм, які застосовуються в європейських країнах.

Ще одним важливим аспектом є вивчення можливості апроксимації положень актів європейського права у сфері цивільного судочинства: регламентів Ради ЄС № 44/2001 від 22 грудня 2000 р. про юрисдикцію компетенції, визнання та виконання судових рішень у цивільних і комерційних справах; № 2201/2003 від 22 листопада 2000 р. про юрисдикцію визнання і виконання судових рішень у сімейних справах та справ про батьківську відповідальність; регламентів Європейського Парламенту та Ради ЄС № 805/2004 від 21 квітня 2004 р. про запровадження європейського виконавчого листа щодо безспірних вимог; № 1896/2006 від 12 грудня 2006 р. про запровадження європейського наказного провадження; № 861/2007 від 11 липня 2007 р. про процедуру розгляду дрібних спорів та ін., які слід вважати наднаціональним [23] детермінантом удосконалення національного цивільного процесуального законодавства. У зв'язку з цим, перспективними для розвитку сучасного цивільного процесуального права є напрямки розробки спрощених форм вирішення справ, у тому числі наказного провадження, впровадження альтернативних способів розгляду та вирішення цивільних справ, виконання судових рішень та ін.

Список використаних джерел

1. Щодо вдосконалення національних засобів правового захисту : рекомендація Rec (2004) 6 державам-членам Ради Європи, ухв. Комітетом міністрів Ради Європи на 114-й сесії Комітету міністрів від 12 травня 2004 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_718.
2. Ханик-Посполітак, Р. Ю. Уніфікація цивільного процесуального права в Європейському Союзі [Електронний ресурс] / Р. Ю. Ханик-Посполітак // Наукові записки НаУКМА. — 2005. — Т. 38: Юридичні науки. — С. 70–73 / Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України. — URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/naukma/law/2005_38/15_hanyk-pospolitak_ryu.pdf.
3. Draft Principles of Transnational Civil Procedure with Comments, prepared by Professors G. C. Hazard, Jr., R. Stürner, M. Taruffo and A. Gidi. — Rome, February 2004 [Electronic Resource] / International Institute for the Unification of Private Law (UNIDROIT). — URL : <http://www.unidroit.org/english/documents/2004/study76/s-76-11-e.pdf>.
4. Малешин, Д. Я. Гражданская процессуальная система России [Текст] / Д. Я. Малешин. — М. : Статут, 2011. — 496 с.
5. Малешин, Д. Я. Гражданская процессуальная система России [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.15 / Малешин Дмитрий Ярославович. — М., 2011. — 633 л.
6. Богатырёв, В. В. Глобализация права [Текст] : автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве» / В. В. Богатырёв. — Владимир, 2012. — 45 с.
7. Ткачев, И. В. Глобализация в сфере частного права [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Ткачев Игорь Викторович. — Ростов-на-Дону, 2011. — 175 л.
8. Янков, В. В. Глобализация в сфере публичного права [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Янков Виктор Викторович. — Ростов-на-Дону, 2009. — 158 л.
9. Громошина, Н. А. Дифференциация и унификация в гражданском судопроизводстве [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.15 / Громошина Наталья Андреевна. — М., 2010. — 409 л.
10. Чекмарева, А. В. Унификация гражданского процессуального законодательства и ее пределы в условиях глобализации [Текст] / А. В. Чекмарева // Современное право. — 2011. — № 10. — С. 112–115.
11. Слепченко, Е. В. Гражданское судопроизводство: проблемы единства и дифференциации [Текст] : дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.15 / Слепченко Елена Владимировна. — СПб., 2012. — 484 л.
12. Сорока, М. О. Сутність терміну «розумний строк» у судовому адміністративному процесі [Електронний ресурс] / М. О. Сорока // Форум права. — 2011. — № 1. — С. 962–967 ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL : www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2011-1/11smosap.pdf.
13. Гончаренко, О. А. «Розумний строк» розгляду справи у практиці Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] / О. А. Гончаренко // Форум права. — 2012. — № 3. — С. 126–131 ; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2012-3/12goazpl.pdf.

14. *Коломієць, Ю. М.* Судовий розгляд цивільних справ у розумний строк: теорія і практика [Текст] / Ю. М. Коломієць // Митна справа. — 2012. — № 3 (81). — Частина 2. — Книга 1. — С. 260–265.
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Лещенко і Толюпа проти України» (Заява № 56918/00) від 08.11.2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/980_438.
16. Щодо перевищення розумних строків розгляду справ : лист Верховного Суду України від 25.01.2006 р. № 1-5/45 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v5_45700-06.
17. *Банчук, О.* Розумний строк розгляду справи у суді: європейські стандарти та українські реалії [Текст] / О. Банчук // Адвокат. — 2005. — № 11 (62). — С. 7–10.
18. О компенсации за нарушение права на судопроизводство в разумный срок или права на исполнение судебного акта в разумный срок : Федеральный закон Российской Федерации от 30.04.2010 г. № 68–ФЗ [Электронный ресурс] / Гарант — Информационно-правовой портал. — URL : <http://base.garant.ru/12175400>.
19. О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в связи с принятием Федерального закона «О компенсации за нарушение права на судопроизводство в разумный срок или права на исполнение судебного акта в разумный срок» : Федеральный закон от 30.04.2010 г. № 69–ФЗ [Электронный ресурс] / Гарант — Информационно-правовой портал. — URL : <http://base.garant.ru/12175396>.
20. *Маняк, Н. И.* Рассмотрение судами Российской Федерации дел о присуждении компенсации за нарушение права на судопроизводство в разумный срок или права на исполнение судебного постановления в разумный срок [Текст] / Н. И. Маняк // Університетські наукові записки. — 2012. — № 3 (43). — С. 36–46.
21. *Овчаренко, О. М.* Доступність правосуддя та гарантії його реалізації [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій; прокуратура та адвокатура» / О. М. Овчаренко. — Х., 2007. — 20 с.
22. *Демченко, С. Ф.* Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства [Текст] : монограф. / С. Ф. Демченко. — К. : Преса України, 2009. — 471 с.
23. *Білоусов, Ю. В.* Окремі тенденції формування євро-орієнтованого цивільного процесуального права [Текст] / Ю. В. Білоусов // Приватне право і підприємництво. Вип. 10, 2011 р. — К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Національної академії правових наук України, 2011. — С. 178–181.

Надійшла до редакції 01.10.2014

Белоусов Ю. В. Стратегия модернизации процессуального законодательства Украины

Проанализированы тенденции развития современного гражданского процессуального законодательства Украины после принятия Гражданского процессуального кодекса 2004 года. Наряду с констатации недостаточной системности и последовательности в модернизации процессуального законодательства в посткодификационный период определяются отдельные стратегические направления модернизации процессуального законодательства Украины в контексте интеграции в европейское правовое пространство. Отмечено значение решений Европейского суда по правам человека для совершенствования национального гражданского процессуального законодательства. Среди основных институтов гражданского процессуального права, которые могут указывать влияния источников европейского гражданского процессуального права, названы упрощенные формы решения дел, в том числе приказное производство, внедрение альтернативных способов рассмотрения и разрешения гражданских дел, исполнения судебных решений.

Ключевые слова: гражданский процесс, процессуальное законодательство, евроинтеграция, европейское право.

Bilousov, Yu. V. The Strategy of Modernizing Procedural Legislation of Ukraine

The tendencies of modern civil procedural legislation of Ukraine after the adoption of the Civil Procedure Code, 2004. Along with the statement of lack of consistency and coherence in the modernization of procedural law in post codification period, defined some strategic directions upgrading procedural legislation of Ukraine in the context of integration into the European legal space. Emphasized the importance of the European Court of Human Rights to improve national civil procedural law. Among the institutions of civil procedural law, which may indicate the influence of the sources of European civil procedure law, called the simplified form of resolution of cases, including clerks proceedings, the introduction of alternative methods of consideration and resolution of civil cases, enforcement.

Keywords: civil litigation, procedural law, European integration, European law.

